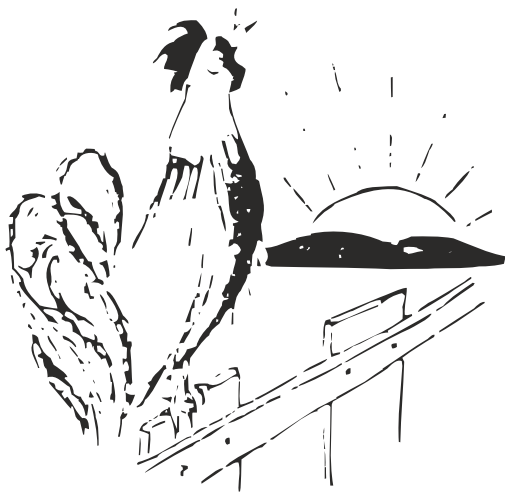
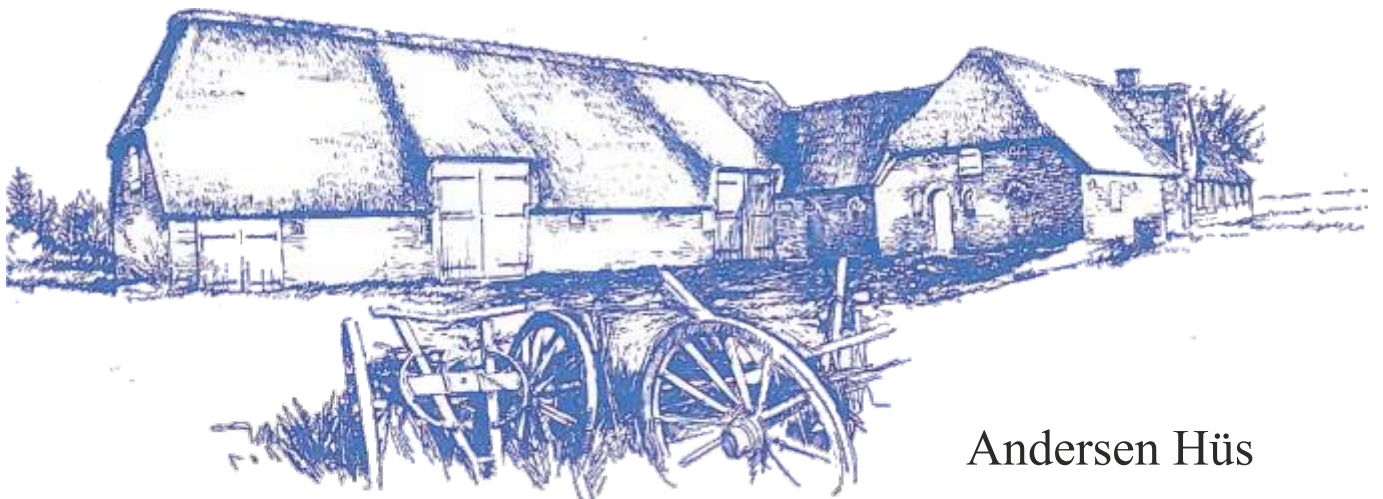

DI MÅÅRINGER KRÄDJER

Dåt blees foon di
Frasche Feriin for e Ååstermååre

Risem-Lonham, 37. Iirgung
Krädjer Nr. 71/2025

Andersen Hüs

Ferleeder:

Frasche Feriin for e Ååstermååre

Klookris 64

25920 Risem-Lonham

Tel.: 04661 2291

www.andersen-hues.de

#andersen-hues

Ferläch: Andersen Hüs 500 stuk

Redaktschoon:

Sönke Namanny

Printer:

Papierkiste Jappsen

Senfmühlenweg 3

25920 Risum-Lindholm

www.papierkiste-jappsen.de

Setting:

Sönke Namanny

Koräker:

Dr. Alastair Walker

Bürotide:

Moundi än Taisdi

Törsdi än Fraidi

foon e klock 9.00 - 11.00

Saandi as dåt Andersen-Hüs ääm

foon e klock huulve 3.00 - 5.00 eeftermadi

ma kafe an kääge än fääringe döör't hüs!

Dieses Projekt wurde gefördert durch die Stiftung
für die Friesische Volksgruppe im
Lande Schleswig-Holstein (Friesenstiftung)

**En berucht am e iirsfersoomling
foon e „Frasche Feriin for e Ååstermååre”
di 27.3.2025**

Jarling hain we di 27. önj e uursmoune e iirsfersoomling foon e „Frasche Feriin for e Ååstermååre” önjt Andersen-Hüs.

Begand heet di een ma en laker gräinküüljääse, weer e fliitjie heelpere jam foole möite dänj hääwe, dåt en arken ordi såt wörd. Sü as följik awäädrie siinj köö, wus dåt uk gödj loked.

Nau am e klook oocht stöö üusen formoon Hauke Friedrichsen ap än begrööted da 111 lasmoote än geestinge önj e sool, wat måast aw e leeste stölj beseet wus. Eeftert gödjkanen foon e daisfüli än et protokol foon e leest iirsfersoomling köm e iirsberucht. Heer än uk lääser önj e gröötnise foon e geestinge, wörd dütlik, wat et for en lääwenti kulturgemiinschap önj e feriin än önjt Andersen-Hüs jeeft. Stjör än bairädj wjarn 14 tooche tuhuupekiimen. Ooftingenooch wjarn uk naischärie manschene än floose tu besäk wään, wat en fääring döört hüs än en infääring in önj e frasche spräke än e frasch kultur fungen. 17 tooche wus uk en brädjpäär deer, wat ham et jåå-uurd dänj heet. Stiped wårt e Feriin foon e Nord-Ostsee Sparkasse, e Gemeinde Risem-Lonham än uk foon e Friesenstiftung. Fort däk arbe fäit e Feriin stipe foon mör as 100 düüchtie heelpere üt e gemeinde.

- Dåt näist aw e daisfüli wus e kaseberucht. Heer heet Peter Christiansen ferteeld, dat e Feriin leest iir € 169.500.- ütdänj än € 129.600 innümen häi. Carsten Thiesen köö dan beruchte, dat'r e kas präiwed än fååststald häi , dat e kas gödj fjard worden wus. Sü heet e fersoomling e kasefäärer än et stjör iinjstimi önjtlååsted.

- Awäädrie kömen da geestinge tu uurds. Di jarste wus Hans Bruhn, wat as bürgermäister ma en gou baispal eefter foorne gäng än sin gröötnis aw frasch fordröich. Ham füliden Heinrich Bahnsen foon e grute Frasche Feriin, Martin Abraham foon e Frasche Feriin for Naibel-Deesbel än Trinambai, Hans-Otto Meier foon e Heimatverein önj Doogebel, Marie Hahn foon e Friisk Foriining än Jess Holm foont Nis-Albrecht-Johannsen Schölj. Gerd Vahder heet uk foon e Hans -Momsen-Seelschap grööted än deeraw haanewised, dat e seelschap arken saandi lakere kååge önjt Hans-Momsen-Hüs önjbüt. Önj sin gröötnis heet Walker foon e Uniwersitäät Kil e Feriin rucht hartlik deerfor tunked, dat en gruten floose studänte üt Brest (Frånkrik), Cadiz (Spånjen) än Kil iinjsen en oueremätje inträsanten eeftermadi önjt Andersen-Hüs ferbroocht häi, weer et uk lakeren kafee än kååge jääwen häi.

- E berucht foon e koordinationsforsater Frauke Thiesen än e ainkele floose wiseden, wat et åles for aktiwitääte önjt Andersen-Hüs jeeft. Tu da eene ma kameedi än musiik wjarn t.b. 9000 geestinge kiimen, än nuch

iinjse 3000 tu e uurs- än harfstmärket. Foon e floose, wat jam räigelmääsi önjt hüs drååwe, wöör beruchtet, dät iinjtooch önj e moune 15 moon tu e Fräsch Scheew tuhuupekaame, än dät 10 frasche wüste uk iinjtooch önj e moune en fernäiden eeftermadi heer ferbränge. Dät knüfeln kamt uk ai tu kort än twäär floose san åle tou waage önj e gung. Arken moundi kaame da Fräsche Loosche tu schungen än da 13 wüste san 14 tooche aprin, än hääwe tu jül uk en konsärt dänj.

Da bekände kameedifloose „Fräsch Klüüs“ än „De Plattdütschen“ wjarn uk düüchti önj e gung än bai da 6 aptreese foon „Fräsch Klüüs“ sätjen 600 manschne önj e sool, än bai „De Plattdütschen“, wat 14 tooche aprin san, wjarn's 1600. Di tweede schrafftäärer Sainke Namanny köö uk beruchte, dät di 36. iirgung foont feriinsblees, di "Mååringer Krädjer", ma da numere 69 än 70 ütdänj wörden san.

Dütlik wöör et, dät deer foole önj e gung as!

- Bai e woole stöön Hauke Friedrichsen as formoon, Susi Freitag-Petersen as 2. kasewart, Maren Petersen as schrafftäärer, Tade Friedrichsen as baisater än Carsten Thiesen as kasepräiwer tu wool. Bai en arken wöör „widerwool“ forsloin, wat uk arks tooch iinjstimmi foon e fersoomling önjnügen wöör. Dät wus was än säåker en tiiken deerfor, dät e fersoomling mat årbe foont stjör än foon e önjtwikling foon e feriin gödj tufreese wus – wat'm uk gödj ferstönje koon.

Di tweede formoon Volkert Petersen ouerdäi Hauke Friedrichsen hu kröle for Ingriden än säa „foole tunk“ for 20 iir as jarste formoon foon e Feriin.

- Bai di leeste diilj foon e däisfüli, bai „ålerhånd“, köm Gerd Vader nuch iinjsen tu uurds. Hi wised, dāt`r nuch wat foon san üülje bāntje as schöljmāister ferstöö än büüdj e fersoomling möre rādjlse eefter dāt önj e jöögedliteratuur bekānd prinsip foon e

”tri frāāgetiiken” önj. Ålsani wörd klāār, wat for en mansche äāder āāl dadeere frāāge miinjd wus. Än sü köm et, dāt Sainke Namanny jarling ma e Kulturpris foon e Frasch Feriin for e Åāstermāāre üttiikned wörd. As dāt bekānd māāged wörd, fülid gruten baifāl än e hiile sool köm huuch üt e stoule, am Sainken tu gratuliiren. Jü Laudatio kamt eefter diheer berucht.

- Än sü köö enarken eefter en rucht naten een ma fain äāse, intrāsante beruchte än en klöck ütspekeliird iinje fernäid di wāi wi tuhüs önjtreese mat gefāil än dāt waasen, dāt deer önjt Andersen-Hüs e frasche sprāke än e frasch kultuur rucht läāwenti fertrin san, dāt et hüs än e feriin en wichti rul önj e gemiinde spaale, än dāt’s biise rucht beliift san. Dāt leet ham t.b. bai e kultuur- än kameedieene beleede, wat fortmāāst ütferkāāft san – än natörlik uk bai āāl da friwalie heelpere, wat jam froie, wan’s önjt hüs kaame koone, am tu heelpen.

E Frasche Feriin for e Åāstermāāre as aw en rucht gouen wāi. - Dāt et uk lung sü baibliwe koon!

Alastair Walker

Kultuurpris Frasche Feriin for e Ååstermååre 2025

Wan följik eeftert resäpt foon di grutårtie ferluup önj di Frasche Feriin for e Ååstermååre önj Risem-Lonham frååget, hiirt huum, dåt et ai dåt Andersen-Hüs åliine as, foole mör as et dåt tuhuupehüülj foon e toorpsgemeenschap än uk ouerdåt följik et begram heet, dåt üüsen spräke wat gäns besuners as. Sü mönje we tunkboor weese for da lasmoote än e friwalie heelpere, for jare inseeten än bewååren foon üüsen spräke. Di feriin plääget än laawet üüsen frasche oort än wise. Deertu hiirt dåt knüfeln äiwensü as jü Frasch Scheew, da Loosche, da teooterfloose än et jöögedårbe.

Duch dåt as nuch ai åles:

Uner e tååge foont Andersen-Hüs lait uk en gruten schåt, dåt toorpsarchiif foon Risem-Lonham. Wan följik wat waase wal ouert äin hüs unti e histoori foon e famiili, inträse heet am et toorpslaawen for hunerte foon iirnge, di fant en swåår aw sin frååge. Ai suner stult stoont tu leesen, dåt et archiif öifschrafte foon schörkeböke heet, wat tubääg gunge bit önjt iir 1619. Huum räigelt dåt hiile sunt mör as fäärti iir ???

Di Frasche Feriin for e Ååstermååre heet uk en feriinsblees, di Mååringer Krädjer, di nü ål ma san sööwentiste ütgoowe rütkiimen as. Deerönj stönje ai bloot nate uurde. Dåt blees informiirt sunt 1980 aw

frasch da lasmoote, toorpsmanschne än spräkemååns-
än -wüste ouer e histoori än aktuäle sååge.

Huum stoont deerääder ???

Jåå, än deer as nuch dåt beest "Zitat" foon ???

We kiike tubääg aw mör as dorti iir Frasche Feriin for e
Ååstermååre önjt Andersen-Hüs än koone üs froie, dåt
önj e luup foon e iirnge åles sü gödj lim as. Arks tooch,
wan ik önjt hüs ban, froi ik me, dåt dåt hüs sü smuk
wörden as, dåt et deer sü foole laawen jeeft, än dåt deer
sü foole frasch snååked wårt. Wilms jeeft et kameedi,
wilms gräinküülj, än dan natörlik e iirsfersoomling,
weer Hauke üs aw san äine oort än wise döör e däisfüli
fjart. - arks tooch en fernäiden een. Eentlik as et mån
rucht, dåt et önj Risem-Lonham dåt Andersen-Hüs jeeft,
ouerdåt et frasch heer en wichti rul spaalt än åltens
spaald heet. Ouers dåt wus ai åltens sü än kamt uk ai
foon åliine, deer hiire manschne tu, wat ai bloot en
gouen toochte hääwe, ja schan uk paroot weese, deer
wat üt tu måågen än önjtupåken. As rütkiimen as, dåt et
Andersen-Hüs tu ferkuup stöö, hääwe stjör än bairädj
jam tuhuupe seet än beslin, dåt et gödj weese köö,
wan'm en äin hüs häi, än sü hääwe ja jam amt
Andersen-Hüs bemöited, as et aw e mårket köm. Am
stipe tu fouen, wus et wichti, en konsept aptustalen, hü
dåt hüs önj e tukamst unerhülen än ma laawen feeld
wårde schölj. Dåtdeer konsäpt dreecht e hoonschraft
foon en gåns bestimmten mansche ???

En stootsch börestää, 1723 baged, än iinj foon en hoonful önj e „fiw“ bagede bedriwe. 300 iir stoont et nü deer än we san ordi fernäid, dāt åles sü fain wi aw e ra kiimen as, for Risem-Lonham, ouers uk for e bagkultuur önj Nordfraschlönj. Di 4.6.1993 wus en huugen dāi fort Andersen-Hüs än di Frasche Feriin for e Ååstermååre. Eefter mör as fjouer iir duucht i arbe hiird en ouremätje smuk stää di feriin.

Dāt rucht lüünj köm dan üt Kil, dāt Andersen-Hüs as üttiikned worden as dāt beest apruchthülen bag önj Slaswik-Holstiinj, än uk da, wat heer maårbed hāin, worden as duuchtie hoonwārksmanschne üttiikned. Sü as di toochte, än uk āål dāt arbe, wat deerāader stāk, foont Lönj gödjkānd worden. Bloot suner en gouen önjdrāch köö't uk ninte wārde.

Huum heet di wāl schraawen ???

Diling as dāt hüs ai mör wachutānken. Da frasche hāāwe en āin tuhüs, weer āltens wat önj e gung as. Arks iir kaame mör as 10 000 geeste tu besāk än feele dāt hüs ma laawen. Di feriin heet diling mör as 700 lasmoote. Frasch än Plāättjusch hāāwe heer en tuhüs fūnen.

Üüs toorp as bekānd deerfor, dāt da manschne hāl wat for en sāāge düünj wan. Sü as't uk heer! Ouer hunert friwalie heelpere än stjör än bairādj san iirenāmtlik deer, for en unernaamen, wat ja bait hart lait. Deerfor wan we niinj noome foon ainkelte rütstale. Bit aw di dāi, weer e Frasche Feriin for e Ååstermååre san

kultuurpris deet. Sunt 2001 jeeft et jüdeer üttiikning, tuleest fungen's Maren än Volkert. Än jarling ???

Weeram ferteel ik jam e hiile tid foon åål da besunerhäide trinam üüs hüs än dåt feriinslaawen?

Wan jam nau tuhiird hääwe, stoont ääder åles ån noome gån's boowenaw, ouers di wal goorai aw di grute büüne. Apropos büüne, suner ham wus et fort Frasch Klüüs uk ai sü lacht, arks iir en kameedistuk foon tjüsch aw frasch tu ouerseeten.

Än wan följik önjt bökeriich foore önj e bousem kiiket, deer steecht uk gliks ån noome önjt uug. Mör as oocht böke, möre häfte än beruchte fort blees san aw sin schriwscheew önjtstijnen. Åliine da tou grute biinje ouer e histoori foon Risem-Lonham san wichtie grünlååge, am e jütid foont toorp tu begripen. Deertu kamt dåt mauugen önj ferschäälie filme, radiobaidreege, kröönike, ouerseetinge än önjt Sönke Nissen Legat.

Sü sani heet wälj enarken mafungen, am huum et heer gungt.

Sainke Namanny as mör as 40 iir önjt stjör foon e Frasche Feriin for e Ååstermååre, heet ham åål da iirnge fort frasch önjt toorp, schölj än bjarnetün inseet, heet dåt toorpsarchiif grünläid, schraft di Mååringer Krädjer, stipet Frasch Klüüs, än as for ålem en grutårtien mansche ma san for ruchtfjardihäid än, wan't weese schal, ma dütlike uurde än strääwen for sin ouertjööging. Deerbai kamt uk san humoor ai tu kort.

We san åltumååle fernäid, stult än ouremätje tunkboor,
Sainke, dåt we de hääwe.

Di Frasch Feriin for e Ååstermååre deet san kultuurpris
2025 tu Sainke Namanny- Hartliken lukwansch!
Gerd Vahder

Erich Paysen

Hi wus preester önj Lonham foon 1604 bit 1619 än stånd üt e Wisinghiird. En hi heet et, sü as't schint, l a i ålt lacht hädj heer önjt toorp.

Önj en üülj stroofregister stoont: Ketel Petersen heet di preester Erich Paysen ma en knif önj e müs stäägen än ham gruten schååse dänj. Deerfor as di fööle mansche uk feruurdield worden.

Dåt wus sü kiimen: As hi ån een önj e junke foon en sulme aw e wäi tuhüs wus, lörden ham hu junge gååste ap, wat hi wälj bai sin leest prätjai ma harde uurde öifstoofed häi. Dideer Ketel däi ham dan uk hu uurde ma aw e wäi: „Dan krädjer, dü schäät ai mör kraie.“ Di steeg mat knif heet ham ai dåt laawen nümen, än as di preester di näiste Saandi boowne aw e kansel stöö, deer kömen tujarst da uurde: „Di krädjer krait ål wi!”

Erich Paysens laawen wus nuch iinjtooch mör önj grut gefoor. Bai e sulme foon en bjarn foon en v. Eitzen wjarn jam da ålerne ai iinjns am di noome foont bjarn. Hi däi et di noome wat jü mam wälj. Deer wörd di taatje fül ouer, lüp üt e schörk, hååld bait hüs sin bus än wälj di preester schiitje. Di wus jüst wi bait hüs, weer ham di mååle gååst dan uk fün än eefter ham schüütj. Hi draåwed ham ouers ai än di preester köm döör e norderdöör tu luups.

Swin

Gris, söög, oorne. Dåt åles san noome for swin, sü as we da heer bai üs kâne. Aw frasch jeeft et dan nuch dåt uurd "puutje". Deer as en latj gris ma miinjd, wilems ouers uk en mansche, di wat fermjuksed heet. Di nåamt följc dan uk „swinebäist“ än uk „swineegel“, wan't deer ütschucht as önj en swinestai.

Än wan't nuch läiger wårt, dan seede we "schweinehün", Dåt as iinj foon da uurde, wat üt tjüsch än frasch tuhuupeseet san. Deer as dan huum ma miinjd, wat döör än döör hiinj as.

En busemoon (Jäger) wiitj was uk nuch da noome for wilswin (Frischling, Bache än Keiler.) Ik wiitj ai, weer we deer noome önj üusen spräke for hääwe.

Följc säit duch, dåt swin ouremätje klök san, ai?

Nä, jaa, deer jeeft et sü'n tääl:

Di böre füng sin söög aw e koor än kjard ma har haane tu e oorne. As't dan dåt näist tooch lüüs gunge schölj, deer sätj jü söög ål aw e koor.

Sainke Baker

2025

”Wat en dääsi wråål”, sää man åte oofting.

Sunt 1945, eefter di tweede grute krich, gäng’t duch bili gau apätj önj Tjüschlönj. Än ai bloot heer köm sü foole nais.

Hi häi dan dåt fäilen, e tid rånd än lüp stäis gauer, -
jü ouerhåald ham sütuseeden. - Dåt gungt natörlik ai,
ouers deer köm stäis wat nais än sü gau, sü gau. -

Hi häi wälj rucht, wan hi sü tubääg löked. Deer gäng’t
wat sanier foram än da feraneringe hain mör tid önjt
laawen apnügen tu wården. Nü ouers kömen’s sliik aw
sliik än broochten naie feraneringe aw e wäi. Deer wörd
sü foole ouers än üt sin sacht lung ai åles bääder.

2025 hääwe we önj Tjüschlönj än heer önj
Nordfraschlönj tachenti iir freese. Än hü gau e tid uk
låpt än ham dåt laawen feranert, dåt iin as üt üüs sacht
wälj dåt ulerbeest, freese! Deer koone we nü duch ordi
luklik ma weese än wansche än hoowe, dåt et nuch lung
sü blaft.

Krich schånt åles, braingt ünluk än ferdiirw!

Sainke Baker

Da Moolkkutscher

Marga Knudsen (tuläid Mommsen) broocht en bil än en säädel ma en stuk, wat da moolkkutscher wälj oofting süngen hääwe. Ouer süwat froie we üs, dan önjt archiif önjt Andersen-Hüs hääwe we uk en ordner ouer e Meierai önj Lonham.

Süwat as nü ål lung ai mör önj e gung än wjart än tånk nuch iinjsen deer am.

V.L: Sönke Mommsen, Carsten Carstensen, Mandus Johannsen, Jacob Lange und Jacob Mommsen.

Melodie: Ein Vogel wollte Hochzeit machen.

- 1 In Legerade dem kleinen Nest,
feiern wir so gern ein nettes Fest.
Fideralala – Fideralala.....
- 2 Der Anlass braucht nicht groß zu sein,
Die Hauptsach' sind viel Spaß und Wein.
- 3 Die Milchkutscher luden uns alle ein,
ja, was kann denn noch schöner sein.
- 4 Zu Aal essen und noch Punsch darauf,
kamen wir heut' in dieses Haus.
- 5 Und darum hoffen wir vor allem,
möge es hier wohl gefallen.
- 6 Die Wirtin Anni strahlt uns an,
es schmunzelt auch der Max alsdann.
- 7 Spendabel sind die Milchkutscher – ho!
Nun langt man zu, tut man nicht so.
- 8 Bezahlt ist alles stets im Nu,
sonst gibt's bald zehn Prozent hinzu.
- 9 Und gehen wir nach Haus', o Schade,
gemütlich wars in Legerade.
- 10 Erhebt euch Frauen von dem Platz,
es leben die Milchkutscher, unser Schatz.

BÜCHER IM ANDERSEN-HÜS VERLAG

Sönke Namanny

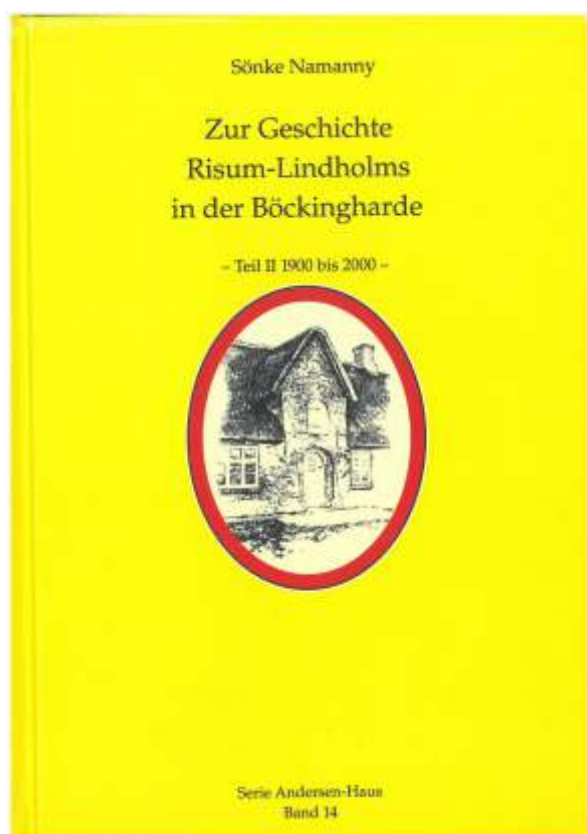
Zur Geschichte Risum-Lindholms in der Bökingharde

Risem än Lonhams Toorpshistorie

Teil I bis 1900

Serie Andersen-Haus

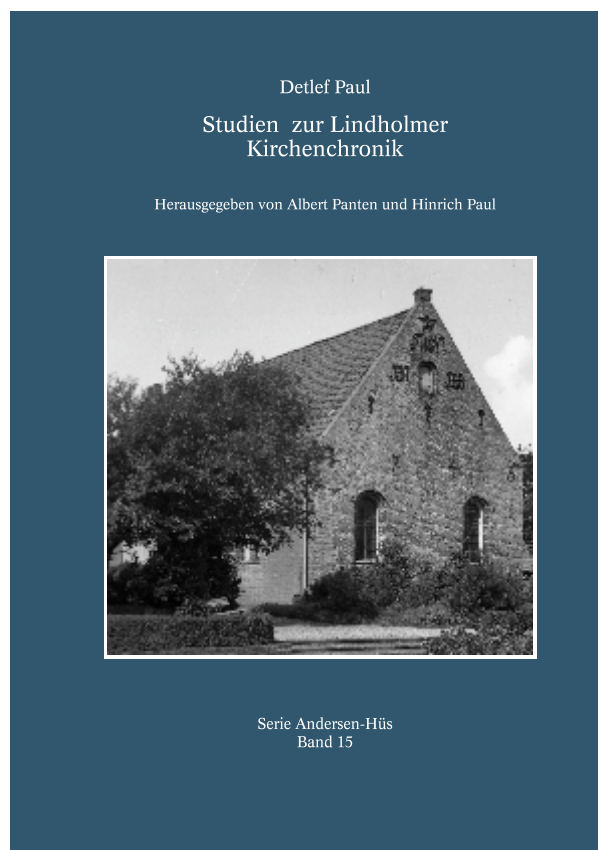
Band 13

Lieselotte Ruhe

Ich bin Momme und wohne in Nordfriesland

Ik ban Mume
än boog önj Nordfraslönj

BEITRITTSERKLÄRUNG

Hiermit erkläre ich / erklären wir meinen / unseren Beitritt zum Frasche Feriin for e Ååstermååre e.V. als

- ☐ Einzelperson zum Jahresbeitrag von derzeit 12,- EUR
- ☐ Ehepaar zum Jahresbeitrag von derzeit 18,- EUR
- ☐ Familie zum Jahresbeitrag von derzeit 20,- EUR

Vorname / Nachname

Geburtsdatum

Tel.nr. (optional)

Straße /Nr.

PLZ/Ort

Ehepartner Vorname / Nachname

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Jedes Mitglied ist zur Jahreshauptversammlung eingeladen und hat bei Volljährigkeit eine Stimme in der Mitgliederversammlung. Mit der Mitgliedschaft im Frasche Feriin for e Ååstermååre e.V. ist jedes volljährige Mitglied automatisch auch Mitglied im Nordfriesischen Verein e.V.

In der Mitgliedschaft enthalten ist bis auf weiteres das Abonnement des halbjährlich erscheinenden Vereinsblattes „Di Mooringe Krädjer“.

Ich möchte zusätzlich den Jahreskalender „Zwischen Eider und Wiedau“ zum aktuell gültigen Stückpreis von 2,- EUR.

Ort, Datum

Unterschrift(en)

SEPA-Lastschriftmandat

Hiermit bevollmächtige(n) ich/wir den Frasche Feriin for e Ååstermååre e.V., die anfallenden Beiträge von meinem/unserem Konto abzubuchen.

Kontoinhaber

IBAN

BIC

Bank

Ort, Datum

Unterschrift(en)

A photograph of a woman with dark hair and red lipstick, wearing a brown leather jacket, looking down at a white smartphone in her hands. She is in a crowd, with other people's heads and shoulders visible in the background. A hand holding a yellow object is in the foreground, slightly out of focus.

Bequem ist einfach.

nospa.de

Wenn das Konto zu
den Bedürfnissen von
heute passt.

 Nord-Ostsee
Sparkasse